24

PROGRAMMA

Quo

RECTOR

VNIVERSITATIS ROSTOCHIENSIS

JOANNES BACMEISTERUS, D.

Med. & Sup. Math. Prof. P.

Ad

FESTUM

SANCTORUM ANGELORUM

ritè & religiosè celebrandum,

Omnes & singulos Academiæ Cives sedulò hortatur & monet.

ROSTOCHII,

Typis JOANNIS KILII, Acad. Typogr. Anno 1671.

SABBATHUM statim à Mundi primordio in memoriam hujus pulcherrimi rerum Universi ab ipso JEHOVA institutum, non solùm Patriarchæ devotè, sanctè, piè, celebrarunt: sed & posteris suis seriò mandarunt, ut diem illum sacrum & solennem animis ad devotam pietatem compositis observarent; sacrificiis ritè peragendis dicarent, divino cultui sanctisque operibus consecrarent. Quod si jam respicere volemus animo spatium præteriti temporis, ac prima Festorum initia progressusque recordari: reperiemus certè insuper, patefactionum divinarum ordinem in Vet. Testamento sic distributum fuisse, ut ad certos temporum terminos inciderent, quæ res omnium divinissimæ in Ecclesiâ Israeliticâ essent gestæ. Et isthâc via ac ratione rerum omnium Moderator DEUS voluit memoriam maximorum & admirabilissimorum suorum operum conservari in Populo Judaico, ac ad seram propagari posteritatem. Quinimò non sine sapientissimâ ratione per Mosis manum certâ lege expressit & sancivit, quos sibi dies, præter SABBATHUM vellet esse sacros, in quibus ex universo Populo suo ad certa loca confluerent, ibidemque insignem & anniversariam beneficiorum ipsius commemorationem ac celebrationem peragerent, læte agitarent. Hinc est, quod tum PASCHA, tum PENTECOSTEN, tum denique Σκηνοπηγίαν cum quâ EXPIATIONIS Festū cohærebat, ad utrumq; autem Propitiationis scilicet & Tabernaculorū præparatio erat TUBARUM Festum instituit. Et sanè ad PASCHATIS Festum quod attinet, illud disertè â DEO ad XIV diem primi Mensis Judaici fuit alligatum. Præterquàm verò quod PASCHA divinitùs institutum erat in recordationem gloriosæ illius liberationis & eductionis ex Ægypto & tyrannide Pharaonis, & piam meditationem reliquorum beneficiorum in gentem Judaicam veriùs effusorum quam collatorum: præfigurabat insuper res sub plenitudine temporis fortiter præclarèque gerendas per MESSIAM sive CHRISTUM, qui proprio suo sanguine humanum omne genus ab hostibus spiritualibus, â captivitate ac tyrannide Peccati, Mortis, Diaboli ac Inferni erat liberaturus. PENTECOSTES prætereà Festo Judæi non solum benedictionem DEI in messe perceptam gratis celebrabant animis: Verum etiam recordabantur Legis in Monte Sinai promulgatæ

die

die ſcilicet L. ab exitu gentis Judaicæ de Ægypto ad montem usq; illum. Et ſane magno ſtudio debitaque reverentiâ â populo Iſraelitico Feſtum illud fuiſſe obſervatum, vel ipſius gentium Doctoris Pauli exemplum, quando Judæorum Pentecoſten Jeroſolymis præmiſſis purgationibus ceremonialibus celebraſſe legitur, haud obſcurè teſtatur. TABERNACULORUM ſive SCENOPEGIORUM Feſtum celebrabatur â Judæis XV. ſeptimi Menſis die, admonebatque Filios Iſrael peregrinationum per loca deſerta, quod videlicet eis in vaſta ſolitudine absque lare familiari vagantibus fuiſſet pro domo tabernaculum, pro tecto cœlum, pro lecto ſolum, pro pane manna, pro vino ex petra ſaliens aqua. DEI enim ſummè miſericordis cura & plus quam paterna clementia eos annis XL in tectoriis & tabernaculis agentes, ita mirè protexit ac defendit, ut intereà temporis prorſus nullis morborum aut infirmitatum procellis tentarentur, nec Veſtimentorum aut commeatus inopiâ præmerentur: tum etiam ſignificabat veræ Eccleſiæ militantis ſtatum: quippè quæ hoc in Mundo tanquam in deſerto ſeu exilio paſſim oberret, nec ſedem habeat ſtabilem, ſed aſſiduis votis cœleſtem expetat patriam. Cum hoc ipſo Feſto arctè quaſi conjunctum erat PROPITIATIONIS ſeu EXPIATIONIS Feſtum, quo ſummâ ſolennitate expiata ſunt omnia totius Populi peccata & coram Domino facta propitiatio eſt. Hâc ipsâ autem feriâ ſignificabatur paſſio Filii DEI in cruce, quando uno ſacrificio expiavit totius Mundi peccata. TUBARUM deniq; Feſtum in primum diem Menſis ſeptimi incidebat, & procul dubio eum in finem inſtitutum eſt, ut Iſraelitæ quaſi excitarentur, quo ſeſe ad celeberrima illa duo Feſta, quæ in Menſem illum incidebant, præpararent: Videturque celebriore iſthoc Sabbatho fuiſſe præfigurata prædicatio pœnitentiæ *Johannis Baptiſtæ*. Præter hæc verò jam enumerata Feſta, Sacer Codex mentionem quoque facit Feſti NEOMENIARUM ſeu NOVILUNIORUM, quod in memoriam creatæ lucis inſtitutum, primo cujuslibet Menſis die celebrabatur, taciteque cultores admonebat, ut Menſes ſoli DEO temporum ſolertiſſimo gubernatori ſacros eſſe vellent. His annumerari quoque poſſunt Feriæ CONCEPTIVÆ h.e. non mandatæ â DEO expreſſo verbo, ſed ab Eccleſia in gloriam & honorem ſummi Numinis ac ad retinendam acceptorum beneficiorum memoriam receptæ, approbatæ. In horum decuriam translabitur Dies ille, quem ſolennibus diebus publico conſenſu adſcriptum, *In memoriam triumphi Judith* de Holopherne Nabuchodo-

no satis copiarum Magistro reportati, Judæos quotannis summâ cum festivitate & lætitia celebrasse ex libro Judith colligere promptum est. Nec immerito huc refertur Festum PURIM s. SORTIUM dies, quos revertente anno XIV. & XV. Mensis Adar s. Februarii diebus perquam solenni honore simul & magno cum gaudio celebrandos esse decreverat *Mardochæus* in memoriam ultionis atque supplicii, quod Judæi ignominiosissimæ crucis morti addicti & destinati, machinatione in hostium caput versâ, ac proindè luctu in gaudium mutato, de *Hamam* & omnibus adversariis suis mirâ fortunæ alternantis vicissitudine sumserant. Multò minùs ex horum Festorum numero excludi poterit. Festum ENCENIORUM, quod *Judas Maccobæus* accedente Ecclesiæ totius consensu & approbatione in memoriam instaurati templi Jerosolymitani & liberationis ex Tyrannico dominio *Antiochi Regis* per dies octo Mensis Chasleu sive Novembris pio consilio instituisse traditur. Quod si igitur in Ecclesia V. Testamenti DEO sic volente, jubente ac mandante, certi dies electi fuerant, in quibus præ cæteris præcipuorũ DEI beneficiorum recordatio solemniter, publicè & annuatim institueretur: quidni laudabiliter & utiliter in N. Testamento idem posset fieri? Etsi enim Christiani in novo Fœdere non sunt obligati ad Judaicorum Festorum observationem, nullumque hac de re extet Mandatum; laudabili tamen & perutili more atque consvetudine in Ecclesiam N. Testamenti introductum est, ut certi & anniversarii *dies Festi* extarent, in quibus præcipua Religionis Christianæ capita Populo proponorentur, inculcarenturq;: Cumque omnia, ex sententia D. Pauli Apostoli, decenter & ordine gerenda sint in Ecclesiâ: jure ac merito sub quorundam dierum quiete â nostris laboribus feriabimur, & recordatione Vitæ sanctorum seriâ maximeque operum divinorum meditatione mentes nostras ad pietatem exercebimus. Et quidem hos ipsos dies celebramus ac observamus non ex necessitate mandati, cultus & meriti, sed ex libertate Christianâ, ordinis, decori & dîsciplinæ gratia omni superstitione remota. Anniversarii enim illi dies festi ac sacræ celebritates decoro ordini & Christianæ Societatis paci retinendæ, experientiâ teste, inserviunt multum. Meritò autem hic superstitionis insimulamus cum Sabbathariis illos, qui Canones certos de termino Paschali constituunt, & leges ferunt de diebus festis contra mentem Apostoli ad Coloss. 2. Apostolorumque ac Sanctorum Martyrum dies, quos iidem aliis sanctiores somniant, tum servari tum omitti etiam posse, atque ἀδιάφορον esse statuimus

Sola

Sola namque persuasit Idolomania, ut instituerentur, quæ Latroni etiam cuidam ex opinione falsa tanquam Martyri festum paravit apud, Severum Sulpitium. lib de Vita Martini Episcopi. *Erat enim*, inquit, *haud longè ab Oppido proximus Monasterii locus, quem falsa hominum opinio, velut consepultis ibi Martyribus sacraverat. Nam & Altare ibi à superioribus Episcopis constitutum habebatur. Sed Martinus non temerè adhibens incertis fidem, ab his qui majores natu erant Presbyteris, vel Clericis flagitabat sibi nomen Martyris vel tempora passionis ostendi, grandi se scrupulo permoveri, quod nihil certi constans sibi majorum memoria tradidisset. Cum aliquandiu ergò à loco abstinuisset, nec derogans religioni, quia incertus erat; nec auctoritatem suam vulgò accommodans, ne superstitio convalesceret: quodam die paucis secum adhibitis fratribus ad locum pergit. Deinde super sepulchrum ipsum astans, oravit ad Dominum, ut, quis esset vel cujus meriti sepultus, ostenderet. Tum conversus ad levam, vidit propè adsistere umbram sordidam, trucem. Imperat, nomen meritumque ut loqueretur. Nomen edicit, de crimine confitetur, Latronem se fuisse, ob scelera percussum, vulgi errore celebratum, sibi nihil cum Martyribus esse commune; cum illos gloria se pœna retineret. Mirum in modum vocem loquentis qui aderant audiebant, personam tamen non videbant. Tum Martinus, quid vidisset, exposuit, jussitque ex eo loco Altare, quod ibi fuerat, submoveri, atque ita Populum superstitionis illius absolvit errore. Hactenus ille.* Si jam recensere vellem omnes festivitates, quas etiam habuit, quæ variarum superstitionum & impietatum laqueis constricta tenebatur Gentilitas, *κακοζηλία* quadam institutas, quasque, teste *Gregorio Nisseno*, *Gregorius Thaumaturgus* in festa Sanctorum Martyrum mutavit: pro Pandiis enim & Diasiis & Dionysiis h. e. Jovis Liberique patris solemnitatibus, Petro, Paulo, Thomæ, Sergio, Marcello, Leontio, Antonino, Mauritio, aliisque sanctis Martyribus, solemnitates populari epulo peragi statuit, referente *Theodoreto de Evangelicæ veritatis cognitione lib.* 8. paginæ Programmati scribendo dicatæ vix sufficerent. Omnes autem Feriæ publicæ hactenus ab Ecclesiâ Christiane receptæ commodè ad tres Classes referri poterunt. Aliæ quippe dicuntur *Stativæ*, quæ & statæ & anniversariæ nominari poterunt; quotannis enim hæ constitutis diebus atq; mensibus recurrunt, & in fastis statis observationibus annotatæ fuerunt, ut sunt apud nos omnia Festa immobilia, & apud Romanos erant Agonalia, Carmentalia, Palilia, &c. *Aliæ Conceptivæ*, quæ â Pontif: aut eo permittente â Sacerdotibus in dies certos aut etiam incertos annis singulis

concipiebantur; ad quam classem Festa spectant nostra mobilia, Romanorum vero Feriæ Latinæ, Sementinæ, Compitalia. Aliæ denique *Imperativæ* quas pro arbitrio Consules, aut Prætores ob victoriæ nuntium aut salutem Principis apud Romanos indicebant, & tales sunt nostræ dies Pœnitentianeles, itemque illæ, quibus DEO vel pro obtentâ pace vel alio nobis concesso beneficio gratias publicè agimus.

Cum itaq; & ille Dies festus anniversarius iterum illuxerit, quâ illustriũ Angelorum renovare memoriam, suscepta & solennis Religio instituit: omninò nostrarum partium erit, qui non titulo solum Christianorum salutari, verum etiam reipsa Christiani esse volumus, ut Doctrinam hanc quam diligentius consideremus, perpendamus, meditemur. Et sane multum imò plurimum refert, ut pii quovis tempore de tutelâ ac præsidio Sanctissimorum illorum Spirituum cogitent. Hi enim sunt Heroes, hi sunt Milites illi fortissimi, qui nocte dieque nostri causâ excubias agunt: Hi nostri custodes sunt, quorum præsidio adversùs malos spiritus, incommoda corpori ac animæ importare, ac in capita nostra mala quæque machinari studentes, tegimur & munimur, hos illi oppugnant, hos abigunt, arcent, propulsant & in fugam convertunt. Hanc veritatem Pagani in tenebris attrectarunt non nihil; nos qui CHRISTO Imperatori Sacramentum diximus, luce cœlestis doctrinæ illustrati pleniùs cognoscimus & amplectimur religiosius. Ita enim fidelibus singulis per divinum Vatem DEUS spondet. *Non accidet tibi malum, neque plaga appropinquabit tabernaculo tuo, quoniam Angelis suis mandabit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis In manibus portabunt te, ne forte ad lapidem impingat pes tuus.* Admirandum sanè beneficium, quod omnem intelligentiam longè superat, nedum ullius ornatu dicendi, aut copiâ satis explicari queat. Ingeminemus potiùs altissimâ voce cum S. Bernhardo. *Domine, quid est Homo quod reputas eum? Mittis illi unigenitum tuum, immittis Spiritum Sanctum tuum, promittis vultum tuum, &, nequid vacet in cælestibus ab opere sollicitudinis, beatos illos Spiritus mittis in Ministerium nostrum.* Novimus equidem, sacerrimos hosce Spiritus non tantum ad electorum sed & ipsius DEI ministerium esse ordinatos & destinatos, uti hoc ipsum tum ex Vate Daniele cap. 7. tùm ex Epist. ad Hebeæos cap. 1. patet, quorum ille millia millium ipsi DEO ministrare, & decies centena millia assistere: hic vero in Ministerium emitti propter eos, qui erunt salutis hæredes pronunciant. Verum ille immortalis hujus Universitatis Parens, qui

habet

habet omnia, qui solus est, qui complet omnia, cujus infinita est potentia; qui ipsa est perfectio, ipsa absolutio, nullaq; aliena indiget opera, non eum in finem obsequio suorum spirituum utitur, quod ipse minùs sufficiat gubernando hoc imperio, sed ut ipsi serviant in singularibus ejus Mandatis recipiendis, iisdemq; efficiendis, prout hoc ipsum Num. 22. satis clarum est, ubi Angelus DEI emittitur, ut Balaami Asinam prohibeat. Ita etiam ablegatur Angelus ad Uxorem sterilem Manues Samsonis futuram matrem, ut ipsi filii conceptionem annunciet. A DEO item amandatur Angelus Gabriel ad Zachariam, ut ipsi annunciet concepturam & parituram Uxorem suam Elisabetham Joannem Baptistam; nec non ad Virginem Mariam significatum ipsi, se Matrem Salvatoris generis humani facturam. Accedit & hoc officium, ut Creatorem suum æternum ac sine intermissione celebrent, hymnum illum sacro sanctæ & individuæ Trinitati consecratum elata voce cantando: *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus DEUS Zebaoth, plena est omnis terra gloria ejus.* Et tali modo exequuntur id, quod regiùs Psaltes Psal. 148. jubet: *Laudate DEUM omnes Angeli, laudate eum omnes Virtutes ejus.* Hoc modo expediunt, quod autor Epistolæ ad Hebræos præcipit. Et *adorant CHRISTUM omnes Angeli.* Ad nostram imprimis eos utilitatem adhibet DEUS, uti Epistola jam allegata ad Hebræos cap: 1. testatur, quando; *Nonne omnes sunt administratorii Spiritus, in ministerium missi propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis?* Possem hæc omnia, vel sexcentis Sacræ Scripturæ locis probare, nec exempla, quibus hæc clariara evadunt, deficiunt. Angeli enim leguntur custodia munivisse ædes Lothi, quem etiam, manu ejus apprehensâ, deducunt ex flammis ultricibus, cum nimis diu commoraretur. Quanto studio & cura Israelitarum liberationem ex Ægypto promoverint, ac quantâ vigalantiâ ipsis adfuerint in toto peregrinationis tempore, Vir DEI Moises perspicuè satis demonstrat. Annon Prophetam *Eliam* Angelus Domini in deserto profugum & mori expetentem, aquâ & pane nutrivit? Annon Elisæum contra Syrios defendit? Annon Viros tres in ardentissimo camini Babylonici igne Angelū mirabiliter custodivisse memorat Daniel? Annon Angelus pro Rege Persarum cū Diabolo est præliatus? Taceo quomodo Magi ab Angelo admoniti, ne Hierosolymā ad Herodē sese iterū conferrent, magnum vitæ discrimen declinaverint: quomodo Apostolus Petrꝰ ex carcere & vinculis Regis Herodis eductus. Prætereo multa alia exempla, quibus Sacer Codex est refertus, cū ea adducere necessarium non

habea-

habeamus; Ipsi namque quotidiè experimur fidelissimam horum Sanctissimorum Spirituum custodiam atque tutelam. An autem singulis hominibus singuli Angeli sint custodes adjuncti, an plures? à curiosis quæsitum hactenus. Priori quæstionis parti suffragatur CHRISTUS veritas ipsa, ubi apud Matt. Cap. 18. dicit de parvulis credentibus in ipsum, *quod Angeli eorum in cælis perpetuo aspiciant faciem Patris sui*: Et Luc. in Act c. 12. narrat, Apostulum Petrum ex Herodis Tyranni vinculis per Angelum liberatum esse. Quo respexit etiam *Origenes* quando, *Adest*, inquit, *unicuique nostrum etiam minimis, qui sunt in Ecclesia DEI, Angelus bonus, Angelus Domini, qui regat, qui moneat, qui gubernet, qui pro actibus nostris corrigendis & miserationibus exposcendis quotidiè videat faciem Patris, qui in cælis est.* Et Beatus *Hieronymus* inter cætera hæc habet: *Magna dignitas animarum, ut unaquæque habeat ab ortu nativitatis in sui custodiam Angelum delegatum.* His etiam assentitur *Chrysost.* hæc subindè multis in locis repetens: *Unusquisque credentium Angelum habet.* Posteriori parti adstipulatur historia Jacobi Patriarchæ, cui binæ angelorum turmæ apparent Gen. 31. Et *Elisæi* Prophetæ, quem flammeorum equitum & curruum exercitus adversus Syriorum potentiam tuentur. Lazari item, cujus anima non ab Angelo sed Angelis deportatur in Abrahæ sinum. Etiamsi autem hæc allata testimonia inter se dissidere videntur, conciliari tamen hac ratione possunt, ut dicta priori quæstionis parti subscribentia suum cuique Angelum à DEO attributum & destinatum esse *Ordinariè* affirment; ad eum autem ordinem Deum sese non ita alligare, quin veluti extra morem consuetum plures nonnunquam Angelos uni homini, libera sua voluntate adjungat, dicta cum posteriori facientia asseverent. Ne igitur quisque, *Cives Academici*, Angelos præsentes & auxiliantes, atque adeò paratos pro nobis pugnare, impietate sua repellat, sedulò prospiciendum erit. Vt enim fœtentia atque fœda ac impura cuncta fugiunt apiculæ; ita etiam purissimi hi Spiritus abscedere ab illis solent, qui luxu se & libidine contaminant; qui crapulam, lasciviam in dictis & factis proterviam omnem consectantur; qui officii sui immemores inerti otio annos transmittunt. Illis autem repulsis in locum eorum malos Angelos succedere, qui callidissimi sagacissimique sunt ad nocendum & miseros Mortales in exitium perducendum, nemo sanæ mentis inficiari poterit. Si itaque vera Religio nobis Cordi atque curæ est, hoc agendum erit, ut quotidiè filiali observantia cælestem Patrem nostrum veneremur, & pro Angelico comitatu nobis indulgendo supplicibus precibus oremus, spe ista indubitata, nos exauditum iri, ac securos fore, tum in Ecclesia, ne à Tyrannis vel Hæreticis opprimamur aut pessundemur: tum in Republicâ, ne illa intestinis vel externis hostibus turbetur aut pereat: denique & in ipsâ singulorum Oeconomiâ, ne vel igne vel aliis cladibus consumatur, aut rerum ad victum aut amictum necessariarum detrimentosam cladem subeat. Tu, DEUS, annue votis. P. P. Rostochii ipso Michaeli sacro die, Anno M. DC. LXXI.

sub Sigillo Rectoratus.

